

Oponentní posudek na disertační práci Libora Jelena „Etnopolitická mobilizace na Kavkaze a její regionální diferenciaci“

K posouzení byla předložena studie Libora Jelena „Etnopolitická mobilizace na Kavkaze a její regionální diferenciaci“ o celkovém počtu 202 str. a 31 str. tabulkových příloh.

Téma disertační práce je třeba vidět jako aktuální a zajímavé. Pokouší se odpovědět na otázky spojované s příčinami a průběhem etnopolitické mobilizace vedoucí ke konfliktům a politickým změnám v nestabilním kavkazském regionu. Za dva hlavní cíle autor považuje analýzu geografických, historických, demografických a socioekonomických faktorů vedoucích k růstu etnopolitické mobilizace a vzniku konfliktu a nalezení diferenciací mezi Severním a Jižním Kavkazem.

Práce je logicky vystavěna, od teoretických východisek, přes vymezení sledovaného regionu, analýzu historického vývoje, etnopolitickou mobilizaci kavkazských národů, statistickou a regionální analýzu až po analýzu demografického a sociálně-ekonomického vývoje v 90. letech. Tu lze považovat za základní výsledek a výstup disertační práce. Teoretickou část považují za poměrně dobře propracovanou, svědčí o orientaci autora v dané problematice. To dokládá i nadstandardní množství odkazů na domácí i zahraniční literaturu.

K úvodní části mám připomínku: týká se kategorizace proměnných (faktorů) charakterizujících stav společnosti dané entity (str. 14) – autor hovoří o 6 kategoriích, ale uvádí jich pouze pět. Myslím si, že jednou z kategorií by měly být fyzickogeografické podmínky, zejména reliéf, který jakožto bariéra může napomoci vysvětlit diferenciaci etnopolitické mobilizace. Totéž platí i o geografické poloze dané lokality.

Autor si je plně vědom problémů spojovaných s terminologickým aparátem. Snaží se poměrně dobře vypořádat s některými terminologickými úskalími jako je národ či etnikum. V souvislosti s formováním národů by bylo možné upozornit na odlišný vývoj evropských a asijských národů (alespoň v obecné rovině). A to právě v souvislosti s územím které je sledováno. U charakteristiky objektivních znaků národa by měl autor vysvětlit jakým znakem se vyznačuje „krev“ (str. 19). Explanační modely etnopolitické mobilizace s možností aplikace na kavkazský region jsou vysvětlovány na str. 26, na dalších stránkách jsou rozebírány katalyzátory

etnopolitické mobilizace. Při vymezování kavkazského regionu postrádám teoretická východiska pro formování regionu i aplikaci procesu regionalizace v konkrétních podmínkách (str. 33-34), rovněž tak propracovanější hodnocení kavkazského regionu jako celku.

Dobře zpracovaná je obsáhlá analýza historického vývoje a nemám k ní zásadnějších připomínek. Podobně dobře je zpracovaná část, zabývající se výsledky statistické analýzy a jejich interpretace, zhodnocující vliv demografických, socioekonomických a historických faktorů (až na připomínku uváděnou v úvodní části posudku). Názorně jsou zachyceny výsledky analýzy na obr. na str. 128, které dokládají prioritu nejvýznamnějších faktorů etnopolitické mobilizace. Tento obrázek je včleněn do subkapitoly shrnutí, která jako i u ostatních kapitol generuje hlavní získané poznatky. To považuji za velmi zdařilé. Totéž platí i pro dílčí závěry z kapitoly zaměřené na regionální analýzu, přestože výsledky jsou v mnoha ohledech nejednoznačné, vypovídající často o velké strukturální heterogenitě celého kavkazského regionu. Diferencovaný a mnohdy i protichůdný vývoj dokládají výsledky analýzy demografického a sociálně-ekonomického vývoje v 90. letech. Na solidní úrovni jsou zpracovány závěry, které obsahují i náznaky dalšího možného vývoje sledovaného regionu.

Práce je psaná poměrně jistým a odborným jazykem. Z formálních záležitostí je možné upozornit na některé drobnější nedokonalosti a závady. Např. na obrázku str. 13 chybí vysvětlivky, podobně jako u tabulky na str. 112. Totéž platí u většiny map, které považuji za dosti nezdařilé. Velmi bohatou bibliografii lze považovat za reprezentativní (přes 140 titulů). Obsáhlé jsou rovněž tabulkové přílohy.

Závěrečné hodnocení:

Předložená disertační práce shrnuje řadu výsledků, které autor získal během studia. Vzhledem k uvedenému posudku **doporučuji práci přijmout pro obhajobu doktorské disertační práce.**

V Ústí n. L. dne 2010-05-29

Doc. RNDr. Jiří Anděl, CSc.
Katedra geografie
PřF UJEP Ústí n. L.

Výzkumná činnost

Od 1. ročníku studia se doktorand v úzké spolupráci se školitelem zapojuje do výzkumu (participace na projektech zpracovávaných členy katedry, vlastní grantové projekty – např. GAUK, granty pro doktorandy apod.).

Publikační činnost

1) Povinné publikace před obhajobou dizertační práce:

Do obhajoby dizertační práce doktorand publikuje minimálně dva odborné články v recenzovaném vědeckém časopise, přičemž jeden článek může být nahrazen kapitolou v odborné recenzované knize. V případě, že publikace dosud nevyšla, doktorand předkládá potvrzení redakce o přijetí publikace do tisku. Akceptují se pouze publikace, které uvádějí afiliaci katedry a číslo výzkumného projektu.

2) Počet publikací v případě odevzdání dizertační práce jako monotematického souboru publikací:

Minimální počet jsou 4 odborné příspěvky v recenzovaném vědeckém časopise, nebo kapitoly v recenzovaných odborných knihách. Dané publikace musí tvořit určitý logický, tematicky ucelený, celek, musí být uvedeny první a uzavřeny závěrečnou kapitolou. V případě kolektivních prací musí být specifikován autorský podíl doktoranda. Autorský podíl specifikuje první autor, vedoucí týmu, příp. školitel. Akceptují se pouze publikace, které uvádějí afiliaci katedry a číslo výzkumného projektu.

3) V průběhu studia doktorand publikuje anotace a recenze vědeckých prací a články popularizační povahy; první nejpozději do konce 2. ročníku studia.